

งานดนตรีไทยสากลของครูมงคล อมาตยกุล : ลักษณะเด่นในอุปนิสัย ความรอบรู้ ความสำเร็จในการสร้างวงดนตรีและนักร้องเพลงลูกทุ่ง

Thai Popular Music Guru Mongkol Amatyakul : Characteristic, Knowledge, Wit and Successful Creator of the Music Band and Outstanding Singers

Krittavit Pommitavon
Mahidol University

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติและงานของครูมงคล อมาตยกุล ในการบริหาร ควบคุมวงดนตรี การฝึกหัดขีดเคลาบรรดาศิลปินที่อยู่ในสังกัดจนประสบความสำเร็จจนเป็นนักร้องระดับ ชาติจำนวนมาก รวมไปถึงความสำเร็จในการสร้างวงดนตรีออกสู่สาธารณะ โดยใช้ระเบียบวินัย เจริญคุณภาพในการศึกษา ได้รวบรวมประวัติส่วนตัว ผลงานทั้งหลายและได้ศึกษาเจาะลึกด้านดนตรี จากตัวอย่าง 6 ผลงานเพลงที่ท่านสร้างไว้ ล้วนเป็นเพลงที่ได้รับรางวัลหรือได้จากการคัดเลือกจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เพลงเย้ยฟ้าทำดิน ช่างร้ายเหลือ ความหลังฝังใจ ตัวไกลใจยัง อยากจะบอกรักแต่ไม่กล้า และนกเขาขันฉันทรรณู

ครูมงคล อมาตยกุล เกิดวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2461 ที่อำเภอพระนคร เรียนหนังสือที่ วัดชนะสงคราม โรงเรียนทอวัง โรงเรียนประทุมคงคา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย คณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึงชั้นปี 4 (พ.ศ. 2485-2486) เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยปิด และเพราะเหตุที่รักวิชาดนตรีมาก ในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่นได้มีโอกาสสร้างเรียนเปียโน และวิธีการประสาน เสียง กับครูหลายคน ครั้นมาว่างงานว่างเรียนจึงเริ่มสนใจดนตรีอย่างจริงจัง ระหว่างสงครามได้สร้างวง ดนตรี รับงานย่อยที่นครสวรรค์ แล้วทิ้งการเรียนจากมหาวิทยาลัย มาสร้างครอบครัวกับทำอาชีพดนตรี อย่างเดียว ในปี 2500 ได้สร้างวงดนตรีจุฬารัตน์ เป็นวงประเภท Big Band มีศิลปินหลัก ได้แก่ ปอง ปรีดา, นคร ถนอมทรัพย์, ทูล ทองใจ และ พร ภิรมย์ ทั้ง 4 คนนี้ ท่านตั้งสมญาว่า สี่ทหารเสือของจุฬารัตน์ นักร้องที่มีชื่อเสียงของจุฬารัตน์ ได้แก่ ชาย เมืองสิงห์, สังข์ทอง สีใส, ประจวบ จำปาทอง และอีกหลาย ท่านที่ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ จุฬารัตน์ ยุบวงเมื่อปี พ.ศ. 2516 เนื่องจากสุขภาพของครูมงคล ไม่อำนวย บรรดาศิษย์ได้ช่วยกันช่วยเหลือในการรักษาจนถึงที่สุด และถึงแก่กรรมได้รับพระราชทาน เพลิงศพวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2533 ที่วัดมกุฏกษัตริยาราม รวมอายุทั้งสิ้นได้ 72 ปี

บทเพลง 6 ชิ้น ที่คัดกรองมาศึกษาในรายละเอียด พบว่า มีโครงสร้างสังคีตลักษณะแบบ AABA และ ABCD อัตราจังหวะ 3/4 และ 4/4 ใช้กระสวนจังหวะหลายรูปแบบต่อ 1 เพลง เคลื่อนแบบตาม ขึ้นมากกว่าข้ามขึ้น มีพิสัยระหว่าง 11 Perfect ถึง 12 Perfect ในองค์รวม พบว่านิยมใช้บันไดเสียง เพนทาโทนิคค่อนข้างถี่ นอกจากนี้คำร้องของท่านยังใช้ภาษาไทยที่มีสัมผัสสงดงาม และเพลงส่วนมากมักจบ ลงในจังหวะตกเสมอ

คำสำคัญ : ครูมงคล อมาตยกุล วงจุฬารัตน์ เพลงลูกทุ่ง

Abstract

This thesis aimed to study biography and work pieces of Thai popular music master, Mr. Mongkol Amatyakul regarding his band instructing and practices which brought a great deal of success to his artists, as well as his achievement in establishing successful singers and musical works to the public. The study employed qualitative design to study his 6 awarded songs : 1) Yoei Fa Tah Din, 2) Chang Rai Luah 3) Kwam Lang Fang Chai, 4) Tua Klai Chai Yang, 5) Yak Ja Bok Rak Tae Mai Klah (Nai Duang Chai), and 6) Nok Kow Chan Kown.

The study of his biography and his works revealed that Mr. Mongol Amatyakul was born on February 9th, 1918 in Pra Nakhon District, Bangkok. He accomplished his graduation in elementary (Pratom) level and early secondary level (Mattayom 1) from Wat Chanasongkram School, Mattayom 3-4 from Horwang School, and Mattayom 5-6 from Prathumkongka School. Later, he continued his study in pre-university level or Mattayom 8 in Suan Kularb Wittayalai School and went to Faculty of Veterinary in Chulalongkorn University. During his 4th year of university, World War II began which compelled the university to announce an academic break. Therefore, he started to participate more in his music path. He formed a band named “Chularat” and his music was performed by the renowned artists namely Mr. Pong Preeda, Mr. Nakhon Tanomsab, Mr. Toon Tongjai and Mr. Pon Pirom. These 4 artists were known as “The Four Musketeers” of Chularat Band. Besides his work with the band, he contributed success to several Thai artists. Chularat Band had been performing ever since until 1973. The band broke up due to his physical condition. He was given medical treatment all along. At last, he passed away at 72 during the way to the hospital. Royal cremation ceremony was granted to him on January 3rd, 1990 at Makut Kasat Karam Temple.

The 6 chosen songs composed by Mr. Mongol Amatyakul were written in AABA and ABCD structures, mainly in 3/4 and 4/4 time with various syncopation patterns in each song. In addition, the songs employed sequential movement rather than leap movement with the scale range from Perfect 11th to Perfect 12th. Most songs were written in pentatonic scale and the lyrics were mostly rhymed at down beat notes more than upbeat notes.

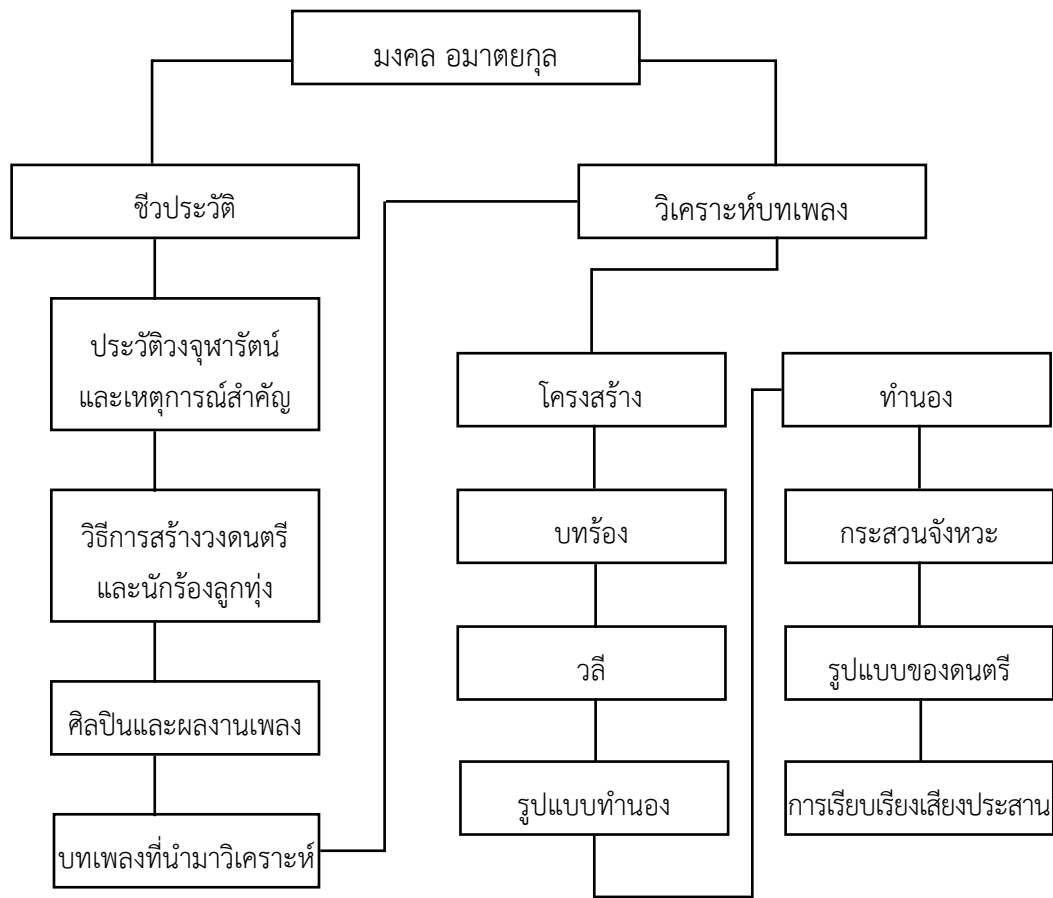
Keywords : Mongol Amatyakul, Chularat band, Thai country songs

บทนำ

งานดนตรีลูกทุ่งจะประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใดนั้น ย่อมมาจากความสามารถของผู้บริหาร หรือหัวหน้าคณะเป็นสำคัญ วงที่มีชื่อเสียงแต่ละวงนั้น ย่อมมีสิ่งสำคัญหลายประการ ที่จำเป็นและขาดไม่ได้ หนึ่งคือการมีศิลปินนักร้องที่เก่ง เสียงไพเราะเป็นที่ชื่นชอบ สองคือการจัดเพลงดนตรีที่ต้อใจผู้ชม ตามมา ด้วยเครื่องแต่งกายที่งดงาม โอ้อ่า แปลกตา ที่เป็นรองต่อมาก็คือนักแสดงประกอบ (หางเครื่อง ตลก ฯลฯ) กับองค์ประกอบอื่นๆ ที่รองลงมาอีก มักจะได้แก่ฉาก เวที แสงสี นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถ ความพร้อมของนักดนตรี การแยกเสียงประสานที่เสนาะหู การจัดลำดับเพลงดนตรีและลำดับการเสนอตัวนักร้องให้เร้าจิตใจผู้ชม เกิดความรู้สึก อยากรู้ อยากสนุกสนาน และเพลิดเพลิน คือเกิดความสุข แม้ในสังคมไทยปัจจุบันมีความพัฒนาทางด้านดนตรีอย่างมากและได้เกิดดนตรีขึ้นหลากหลายประเภท จึงทำให้ผู้ฟังหรือผู้เสพเพลงสามารถแบ่งแยกออกไปตามความชอบของแต่ละคน โดยในประเทศไทยพบว่า มีความหลากหลายทางดนตรี แบ่งออกได้หลายประเภท เช่น ดนตรีไทย ดนตรีไทยสากล ดนตรีสากล ดนตรีสตริง ดนตรีลูกกรุง และดนตรีลูกทุ่ง

ดนตรีลูกทุ่ง หมายถึง บทเพลงที่สะท้อนสภาพวิถีชีวิต สังคม อุดมคติ และวัฒนธรรมของสังคมชาวไทย เนื้อเพลงและทำนองของเพลงลูกทุ่ง จำง่าย ร้องง่าย และเข้าใจง่าย นักร้องเพลงลูกทุ่งจะร้องด้วยเสียงแท้และเต็มเสียงอย่างชัดถ้อยชัดคำ เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองและลักษณะเฉพาะ โดยสำเนียง คำร้อง และท่วงทำนอง เนื้อร้อง ได้สะท้อนสภาพสังคมทันสมัยกับเหตุการณ์ เช่น เรื่องปากท้อง น้ำท่วม ฝนตก เหตุการณ์บ้านเมือง สงคราม ปัญหาเศรษฐกิจ เพลงลูกทุ่งเกิดจากการประสมประสานของเพลงแบบต่างๆ หลายประเภทรวมกัน ได้แก่ เพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเดิม เพลงชีวิต เพลงไทยสากล เอกลักษณะเฉพาะตัวของเพลงลูกทุ่งคือ ร้อยเนื้อหนึ่งทำนอง บรรยายความอันเกี่ยวเนื่องด้วยชีวิตไทยชนบท เน้นเสียงร้องมากกว่าเสียงดนตรี นักร้องต้องมีนิสัยดี ร้องเต็มเสียง ใช้เสียงแท้คล้ายเพลงพื้นบ้าน เช่น สำนวนลิลิต ว่ากันตรงไปตรงมา เน้นผู้แต่งประกอบฉาก หางเครื่อง ความสวยงามในขณะแสดงและพูดชื่อๆ ตรงๆ (refer to Amatyakul, P., 1989) นอกจากนี้เพลงลูกทุ่งนั้นยังสามารถนำเอาท่วงทำนองจากเพลงไทยเดิมมาใช้ในเพลงลูกทุ่งได้ สิ่งที่เป็นจุดเด่นคือ เสียงที่ชัดถ้อยชัดคำ การใช้ลูกคอ หรือเสียงเอื้อนที่โดดเด่น การใช้ช่วงเสียงที่ถี่และกว้าง ลูกคอแต่ละลูกนั้นมีความห่างกันอย่างลงตัว

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยจึงตระหนักเห็นความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย ซึ่งการศึกษาชีวิตประวัติของครูเพลงลูกทุ่งอย่างละเอียดนั้นยังมีอยู่น้อยมาก หรือมีการศึกษาไว้เพียงบางส่วนเท่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญต่อบุคคลที่มีบทบาทการเปลี่ยนแปลงในวงการเพลงไทยสากล หรือเพลงลูกทุ่ง บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลทางด้านเพลงลูกทุ่ง มีฝีมือลายมือในการประพันธ์เพลง เรียบเรียงเสียงประสาน เข้าถึงอารมณ์เพลงอย่างแท้จริง และเป็นที่ชื่นชอบของแฟนเพลงอย่างกว้างขวาง จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยพบว่า ครูมงคล อมาตยกุล เป็นบุคคลมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวงการเพลงไทยสากลหรือเพลงลูกทุ่ง จึงเกิดความสนใจศึกษาประวัติและผลงานเพลงของครูมงคล อมาตยกุล ทางด้านการศึกษาทางด้านอุปนิสัย ความรอบรู้และความสำเร็จในการสร้างวงดนตรี รวมไปถึงการประพันธ์เพลง บททำนอง เนื้อร้อง และการเรียบเรียงเสียงประสาน ในบทเพลงของ ครูมงคล อมาตยกุล โดยกำหนดหัวข้อวิจัย คือ “งานดนตรีไทยสากลของครูมงคล อมาตยกุล : คุณลักษณะ อุปนิสัย ความรอบรู้ ความสำเร็จในการควบคุมวงดนตรี และสร้างนักร้องลูกทุ่ง” ผู้วิจัยคาดหวังการศึกษาครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อวงการดนตรีลูกทุ่งรุ่นหลัง และการพัฒนางานดนตรีลูกทุ่งต่อไปในอนาคต โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : Pommitavon (2015)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงชีวประวัติและผลงานของ ครูมวงคล อมาตยกุล และวงจุฬารัตน์ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดนักร้องลูกทุ่งที่สำคัญของประเทศ
2. ได้ทราบถึงหลักการในการบริหารงานการดนตรี การบริหารบุคคล (การสร้างคน) ในวงดนตรี และเอกลักษณ์ ที่เกิดจากการประพันธ์เพลงของ ครูมวงคล อมาตยกุล
3. ได้เรียนรู้ถึงธุรกิจการดนตรี ของวงการดนตรีลูกทุ่ง อันเป็นงานสำคัญด้านดนตรีวิทยา
4. ได้ทราบถึงแนวทางการประพันธ์คำร้อง ทำนอง หรือ เรียบเรียงเสียงประสานโดยครูมวงคล อมาตยกุล

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพลงลูกทุ่ง หมายถึง เพลงไทยสากลประเภทหนึ่งในวัฒนธรรมเพลงดนตรีของชาติไทย เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระ ลีลาในการขับร้อง แสดงความหมาย ที่เด่นชัด หรือสะท้อนถึงวิถีชีวิต อุดมคติ ความคิด ค่านิยม ประเพณี สภาพสังคม อาชีพ การดำเนินชีวิต ของกลุ่มชนคนไทย มีทั้งชีวิตในเมือง ในชนบท หรือในกลุ่มที่ใช้สำเนียงภาษาสื่อสารอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

- วงดนตรีลูกทุ่ง** หมายถึง คณะดนตรี ที่ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม มาทำงานดนตรี และการแสดงร่วมกัน ได้แก่ นักดนตรี นักร้อง และกลุ่มนักแสดงประกอบ มีวิธีการจัดวงแบบดนตรีสากล ตั้งแต่วงขนาดเล็ก เช่น วงสตริงแบนด์ แจ๊สแบนด์ สตริงคอมโบ ไปจนถึงวงลีลาขนาดใหญ่ (Big Band)
- ครูเพลง** หมายถึง ศิลปินผู้แต่งเพลง ครูผู้สอนลีลาขับร้อง ครูผู้เลือกหรือผู้คัดสรรเพลงให้ ศิลปินนำไปฝึกร้องและนำไปร้องออกแสดง ครูเพลงมีความสำคัญมากในการปั้น หรือสอนท่าทาง การวางมาด บุคลิกขณะขับร้อง สามารถปั้นให้ เป็นดารามีคนนิยมได้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีวิทยา ผู้วิจัยศึกษาจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก โดยได้จัดเตรียมการวิจัยทางด้านข้อมูลเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงการสัมภาษณ์ และการเลือกบทเพลงมาวิเคราะห์ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- ห้องสมุด ห้องสมุดจิตวิญญาณชื่อ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ห้องสมุดสมเด็จพระเทพรัตน์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
- ห้องสมุดสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- คลังข้อมูลเอกสารสิ่งพิมพ์ แถบบันทึกเสียงแผ่นเสียง เทป อาศรมดนตรีวิทยา อาคารมูลนิธิราชสุดาชั้น 3 เลขที่ 135/111-115 พุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา 73170

โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และในการสังเกตการณ์และจดบันทึกข้อมูลได้เน้นเรื่องक्रमงค อนาคตยกุล เป็นสำคัญ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยเลือกศึกษาข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับक्रमงค อนาคตยกุล จำนวน 3 ท่าน โดยสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อนาคตยกุล ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ มีความรู้ด้านวงดนตรี จุฬารัตน์
- นายนคร ถนอมทรัพย์ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าวงดนตรีจุฬารัตน์ และเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อวงดนตรีจุฬารัตน์เป็นอย่างมาก
- นางมฤทา รัตนรักษณ์ มีความเกี่ยวข้องเป็นบุตรสาวคนที่ 2 ของ क्रमงค อนาคตยกุล

ในการวิจัยการทำข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากข้อมูลเอกสารทางมานุษยวิทยา แนวคิด และหลักทางมานุษยดนตรีวิทยา การวิเคราะห์ดนตรีตะวันตก และหลักการบันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อนำมาตั้งประเด็นในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และได้ทำการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อนาคตยกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ เพื่อความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดการแยกประเด็น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง งานดนตรีไทยสากลของครูมงคล อมาตยกุล : ลักษณะเด่นในอุปนิสัย ความรอบรู้ ความสำเร็จในการสร้างวงดนตรี และนักร้องเพลงลูกทุ่ง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ประวัติครูมงคล อมาตยกุล

ภาพที่ 2 : มงคล อมาตยกุล

ที่มา : Pommitavon (2015, p.419)

ครูมงคล อมาตยกุล เกิดวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2461 โดยเกิดที่อำเภอพระนคร กรุงเทพมหานคร บิดาชื่อ อำมาตย์เอกพระยาวิจิตรวิทยากร หรือ (กร อมาตยกุล) เป็นอาจารย์ในสังกัดกระทรวงธรรมการ และต่อมาได้รับตำแหน่งเสนาบดีในช่วงสมัยรัชการที่ 5 โดยครูมงคลเป็นบุตรคนที่ 17 จากจำนวนพี่น้องทั้งหมด 18 คน มารดาชื่อ หม่อมหลวงผาด (สกุลเดิม เสนีวงศ์) ซึ่งเป็นภรรยาคนที่ 2 ของ กร อมาตยกุล (Doungjanthip, S., 2011, p.14)

เริ่มเข้าเรียนระดับประถมและมัธยมต้นที่วัดชนะสงคราม ระดับมัธยมที่ 3-4 โรงเรียนหวัง ระดับมัธยมที่ 5-6 โรงเรียนปทุมคงคา หลังจากนั้นจึงเรียนต่อระดับเตรียมอุดม สายวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยในมัธยมที่ 8 จนจบการศึกษาในปี พ.ศ. 2480 หลังจากนั้นจึงได้สอบเข้าศึกษาต่อในคณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึงชั้นปีที่ 4 เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือสงครามมหาเอเซียบูรพา เนื่องจากสถานการณ์รุนแรง จนมหาวิทยาลัยต้องปิดไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในช่วงนี้เองทำให้ครูมงคลได้เริ่มสนใจที่จะเล่นดนตรีไทยสากล ต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยได้เปิดสอนตามปกติจึงกลับไปเรียนหนังสือ แต่เรียนไม่ได้เต็มที่จึงลาออกจากมหาวิทยาลัย แล้วหันมาศึกษาดนตรีอย่างเต็มที่ (Thai Music Festival of Mr. Mongkol Amatyakul, 2000, p.10)

เริ่มแรกนั้นครูมงคลได้ศึกษาจากการเรียนพื้นฐานเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งเป็นธรรมเนียมในระดับขุนนางที่จะต้องเรียนรู้เล่นดนตรีเพื่อความบันเทิงภายในบ้าน หลังจากนั้นครูมงคลจึงเริ่มเรียนรู้โน้ตสากลเมื่อยังเรียนอยู่ที่โรงเรียนปทุมคงคา ด้วยความรักในสายดนตรีจึงศึกษาเครื่องดนตรีอื่นเพิ่มเติมโดยเริ่มจากไวโอลิน ซึ่งศึกษากับครูบุญส่ง จนถึงปี พ.ศ. 2479 จึงได้เริ่มเรียนเปียโนกับ มิสเตอร์ เจ.เอ. เดย์ ซึ่งเป็น

ครูชาวเดนมาร์กที่สอนดนตรีอยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบ โดยการเรียนนั้นเป็นการเรียนตามลำดับขั้นอย่างดนตรีคลาสสิก แต่ด้วยความที่ครูมงคลชื่นชอบดนตรีป๊อป จึงทำให้แอบลักลอบเล่นตอนกลางคืนกับเพื่อนฝูงเสมอ

ครูมงคลได้เข้าร่วมเล่นวงดนตรีสากลกับวงดนตรีสโมสรนิสิต โดยมีครูพิมพ์ พวงนาค เป็นผู้ฝึกสอนให้ และครูพิบูลย์ ทองธัช เป็นผู้แยกเสียงประสาน จึงเป็นเหตุที่ทำให้ครูมงคลเริ่มสนใจการแยกเสียงประสาน หลังจากนั้นครูมงคลจึงได้ไปทดลองแยกเสียงประสานด้วยตนเองเป็นครั้งแรก และเมื่อนำไปให้ครูพิบูลย์ทดลองบรรเลงก็โดนตำหนิอย่างรุนแรงว่า “ไม่รู้แล้วอย่าทำ” จึงทำให้ครูมงคลรู้สึกโกรธมาก แต่หลังจากนั้นไม่นานครูพิบูลย์จึงส่งตำราการแยกเสียงประสานมาให้ ครูมงคลจึงเริ่มศึกษาการแยกเสียงประสานด้วยตนเอง จึงสามารถทำการแยกเสียงประสานได้ในเวลาต่อมา (Thai Music Festival of Mr. Mongkol Amatyakul, 2000, p.11)

ในปี พ.ศ. 2485 ครูมงคลเริ่มเข้าสู่วงการในฐานะนักแต่งเพลงและเรียบเรียงประสานให้กับวงดนตรีของเทศบาลกรุงเทพ นอกเหนือจากงานแต่งเพลงนั้น ครูมงคลยังได้เล่นดนตรีตามบาร์ คาบาเร่ต์ ภัตตาคาร ควบคู่ไปด้วย เครื่องดนตรีที่เล่นนั้นคือ เปียโน เนื่องจากในเวลานั้นเป็นช่วงหลังสงคราม จึงมีสถานบันเทิงเกิดขึ้นมากมายเพื่อรองรับการเข้ามาของฝรั่งและรวมถึงคนไทยด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2489 ครูมงคลได้ย้ายเข้ามาอยู่ในวงดุริยางค์กองทัพบก (ดุริยโยธิน) หลังจากนั้น 3-4 ปีต่อมา ครูมงคลได้เริ่มตั้งวงลีลาศ ชื่อว่า วงดนตรีลีลาศ มงคล อมาตยกุล และครูมงคล อมาตยกุล เคยอาศัยอยู่แถววัดโบสถ์สามเสน ลักษณะเป็นห้องแถวไม้ เขียนป้ายไว้ว่า วงดนตรีมงคล อมาตยกุล เป็นห้องแถวติดริมถนน บริเวณเชิงสะพานโสมภพ

วงลีลาศ มงคล อมาตยกุล ประกอบไปด้วยสมาชิกคือ ป. ชื่นประโยชน์ (เป็เรื่อง ชื่นประโยชน์) ถ้าแสดงในนามของ วง ป. ชื่นประโยชน์ ก็จะมี ป. ชื่นประโยชน์ รับหน้าที่ในการสีไวโอลิน ส่วนครูมงคลก็จะทำหน้าที่ในการเล่นแอกคอร์ดเตียน แต่ถ้าแสดงในนามของวงมงคล อมาตยกุล ครูมงคลก็จะทำหน้าที่ยืนเคาะให้จังหวะ ส่วน ป. ชื่นประโยชน์ ก็ยังคงรับหน้าที่ในการเล่นไวโอลินเหมือนเดิม ในการแสดงจะใช้นักร้องชุดเดียวกันทั้งหมด กล่าวได้ว่าวงดนตรีทั้งสองวงนี้คือวงเดียวกัน การแสดงของวงดนตรีมีทั้งบรรเลงตามงานลีลาศและเป็นการแสดงตามโปรแกรมภาพยนตร์ที่เฉลิมกรุง โดยส่วนใหญ่แสดงเป็นรอบ รอบละ 2 ชั่วโมง ประกอบด้วย รอบบ่าย และรอบค่ำ โปรแกรมในเวลาราวหนึ่งสัปดาห์ โดยมีนักร้องอิสระมาร่วมร้องเพลงกันหลากหลาย เช่น คุณวงจันทร์ ไพโรจน์, คุณปรัชญา บุญเกียรติ, คุณนริส อารีย์ และ คุณลัดดา ศรีวรรณ (Thai Music Festival of Mr. Mongkol Amatyakul, 1989, pp.12-13)

ภาพที่ 3 : วงจุฬารัตน์

ที่มา : Pommitavon (2015, p.419)

กรมมรดก ตั้งวงดนตรีจุฬารัตน์ขึ้นได้ในปี พ.ศ. 2500 โดยสาเหตุที่ทำให้กรมมรดก สร้างวงดนตรี นั้นเกิดจากการได้ไปดูวงดนตรีลาตินอเมริกาของ ซาเวีย คูักัต มาบรรเลงในงานฉลองรัฐธรรมนูญปี 2497 ที่ลุมพินี การบรรเลงในครั้งนี้เป็นการจุดประกายให้กรมมรดกสร้างวงดนตรีจุฬารัตน์ ตั้งสำนักงานอยู่ที่ วัดโบสถ์ สามเสน กรุงเทพมหานคร (Way of Thai Pop Music (Luk Thung), 1990) เหตุที่ตั้งชื่อว่า “จุฬารัตน์” (Thanomsup, N., 2015) “เมื่อก่อนท่านเคยเป็นศิษย์เก่าสวนกุหลาบ และได้ตั้งวงขนาดเล็ก ชื่อวงดนตรีชมพู่ฟ้า (สีประจำโรงเรียนสวนกุหลาบ) พอมาอยู่จุฬาก็ใช้สีชมพูอีก ตอนหลังจึงได้เปลี่ยนเป็น จุฬารัตน์ เพราะความผูกพันว่าตัวเองเป็นนิสิตเก่าจุฬา และได้ความมงคล จากหลวงพ่อบุญ วัดถ้ำคูหาสวรรค์ อีกประการหนึ่ง”

วงจุฬารัตน์มีนักร้องหลักคือ นคร รัตนอมทรัพย์ เป็นจุดขายของวง โดยครูนคร คอยช่วยเหลือเรื่อง งานเพลงกรมมรดกมาตั้งแต่สมัยแรก และในยุคแรกนั้นได้รับนักร้องหลักเข้ามาร่วมในวง เช่น คุณปอง ปรีดา, คุณทูล ทองใจ และ คุณพร ภิรมย์ ทำให้วงดนตรีจุฬารัตน์มีสมาชิกหลักรวม 4 คน จึงใช้ชื่อเรียกว่า 4 ทหารเสือของวงจุฬารัตน์ หลังจากนั้นวงจุฬารัตน์ก็ได้รับศิลปินที่มีชื่อเสียงอื่นๆ อีกมากมาย เช่น คุณชาย เมืองสิงห์, คุณประจวบ จำปาทอง, คุณสังข์ทอง สีใส, คุณบุปผา สายชล, คุณสุชาติ เทียนทอง, คุณโฆสิต นพคุณ, คุณฉลอง วุฒิวัย, คุณศรีไพร ใจพระ, คุณอรุรา สุภาพสอน และ คุณญาณิ ชูติมา

ภาพที่ 4 : 4 ทหารเสือของวงจุฬารัตน์

จากซ้าย คุณปอง ปรีดา, คุณนคร รัตนอมทรัพย์, คุณทูล ทองใจ, คุณพร ภิรมย์
ที่มา: Chularat Wikipedia

ในปี พ.ศ. 2507 ทางโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ของคุณจำนง รังสิกุล ชื่อรายการว่า “เพลงลูกทุ่ง” ได้ติดต่อกับกรมมรดก อมาตยกุล หัวหน้าวงดนตรีจุฬารัตน์ ให้นำคุณชาย เมืองสิงห์ ไปออกอากาศแบบเดี่ยว แต่กรมมรดกไม่เห็นด้วย จึงขอให้ครูนคร รัตนอมทรัพย์ ซึ่งขณะนั้นเป็นรองหัวหน้า นำวงจุฬารัตน์ทั้งวงใหญ่ นักดนตรีประมาณ 28 คน เป็นวงสากลประเภท Big Band ออกอากาศ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2507 โดยกรมมรดก อมาตยกุล เป็นผู้ควบคุมวงออกแสดงด้วยตนเอง มีป้ายชื่อรายการที่ออกอากาศแสดงไว้อย่าง ชัดเจนในรายการว่า “เพลงลูกทุ่ง” (Rangsikul, J., n.d., p.372)

วงจุฬารัตน์ได้ทำการยุบวงเมื่อราวปี พ.ศ. 2516 เนื่องจากสุขภาพของครุมนงคลไม่อำนวยที่จะนำวงไปแสดงตามจังหวัดต่างๆ ได้ ครุมนงคลจึงหันไปทำงานเป็นเบื้องหลัง เป็นผู้จัดการดูแลห้องเสียงคิงส์ฮาวน์ของประจวบ จำปาทอง ซึ่งเป็นห้องที่ใหญ่และมีชื่อเสียงในสมัยนั้น ในขณะที่ครุมนงคลได้ 55 ปี ได้เริ่มป่วยด้วยอาการของโรคเบาหวาน หลังจากนั้นได้เกิดอาการหัวใจวายเฉียบพลัน เนื่องจากเส้นเลือดเลี้ยงหัวใจอุดตัน และถึงแก่กรรมขณะเดินทางไปยังโรงพยาบาลเมื่อ 20 กันยายน พ.ศ. 2532 โดยได้รับพระราชทานเพลิงศพวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2533 ที่วัดมกุฏกษัตริยาราม รวมอายุทั้งสิ้นได้ 72 ปี (Thai Music Festival of Mr. Mongkol Amatyakul, 2000, p.19)

2. ลักษณะเด่นในอุปนิสัย

- ความรู้ในการใช้ภาษาไทยดีมีความเชื่อเรื่องเทวดาและครูบาอาจารย์

การตั้งชื่อศิลปินเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เป็นที่จดจำได้ง่ายต่อแฟนเพลงหรือคนทั่วไป ซึ่งชื่อนั้นต้องเรียกกง่าย ฟังง่าย พูดติดปาก ฟังแล้วรื่นหู มีสัมผัสคล้องจอง ตลอดจนถึงชื่อของวงดนตรี ซึ่งครุมนงคล อมาตยกุล เป็นคนที่ให้ความสำคัญในการตั้งชื่อให้แก่ศิลปินและวงดนตรี (Thanomsup, N., 2015) “ครุมนงเป็นคนถือเคล็ดในเรื่องการตั้งชื่อ โดยให้ดูว่าอักษรหรือสระตัวไหนเป็นมงคล ให้นำเรียงไปตามวรรคเริ่มต้น จาก วรรคบริวาร อายุ เดช ศรี มูลละ อุตสาหะ มนตรี และ กภาพิณี หลังจากนั้นครุมนงจะนำตรวจสอบกับปฏิทินโหราศาสตร์ พิจารณาว่าดีไหม จะแก้ตรงไหนจึงจะดีเป็นศรีแก่ ฉายาของศิลปินในวง”

- รักลูกน้อง เสมอ ตั้งคนในครอบครัว

ครุมนงคล อมาตยกุล นั้นเป็นที่เคารพรักต่อลูกศิษย์ในวง จึงมีความผูกพันกันเหมือนพี่น้อง ดังนั้น เมื่อเวลามีลูกศิษย์มาขอออกจากวง ครุมนงคล จึงไม่ยักให้ออกจากวง แต่ถ้าจำเป็นต้องออกจริงๆ ครุมนงคลได้บอกกล่าวห้ามไปเป็นลูกน้องของวงไหน ถ้าอยากร้องเพลงให้กลับมาจุฬารัตน์ ถ้ามาขอกันจริงๆ ด้วยเหตุผลก็ให้ไป แต่ทุกคนในวงยังมีความผูกพันต่อครุมนงคล และวงจุฬารัตน์ พอเวลาว่างก็กลับมาช่วยเป็นครั้งคราว (Amatyakul, K., 2015) “นักดนตรีอาศัยอยู่ที่ห้องแถว ถนนสามเสน เชิงสะพานโสมภพ ซึ่งใช้เป็นที่พัก ที่ซ้อม ที่ต่อเพลง หลายเพลงแต่งที่บ้านนี้ เช่น เพลงเหล้าจ๋า เป็นเพลงที่เกิดจากการที่ได้อาศัยร่วมกันกินกินนอน”

- เป็นคนพูดตรง

ครุมนงคล อมาตยกุล เป็นคนพูดตรง ต้องการสิ่งใด หรือไม่ชอบอะไร จะพูดออกมาเลยไม่อ้อมค้อม ทั้งการคุมคนในวงดนตรี การอัดเพลง รวมไปถึงการปั้นนักร้องแต่ละคนให้มีชื่อเสียง ครุมนงคลได้เคยแต่งเพลงให้ คุณไชยยศร้อง เพื่อเข้าไปอัดแผ่นเสียง โดยมีจำนวนประมาณสักสิบกว่าเพลง ครุมนงคลพยายามที่จะแต่งเพลงที่มีความไพเราะให้ และให้คุณไชยยศ เข้าไปคุยกับคุณไพบูลย์ บุตรขัน เพื่อให้ช่วยทำเพลงออกมาให้มีความเป็นลูกกรุง เพราะทางเสียงของคุณไชยยศนั้นเหมาะกับแนวเพลงลูกกรุงมากกว่าลูกทุ่ง หลังจากนั้นได้อัดแผ่นเสียงไปถึง 3 เพลง แต่เพลงนั้นก็ยังไม่ดังโดนใจผู้ฟัง คุณไชยยศ จึงได้ไปเร่งครุมนงคล และครุมนงคลได้ตอบกลับมาว่า Amatyakul, P., 2015) “ไปเป็นมหาดเล็กพระเจ้าอยู่หัว ร้องให้พระเจ้าอยู่หัว ฟังดีแล้ว พระเจ้าอยู่หัวเล่นเปียโนให้คุณร้อง ไปเป็นมหาดเล็กตั้งเครื่องเสวยพระเจ้าอยู่หัว พระราชินี บอกให้ร้องเพลงให้ฟังเวลาที่กินข้าว แล้วพระเจ้าอยู่หัวเล่นเปียโนด้วย อย่างนี้นะคุณจะไปหาที่ไหนชีวิตนี้ เลิกไม่ต้องร้องแล้ว” ครุมนงคลเป็นคนพูดตรงเพื่อให้สิ่งนั้นดีขึ้น แต่ถ้าสิ่งไหนที่ครุมนงคลชอบหรือรู้สึกใช้ก็จะปล่อยให้ผ่านไป

- มีความเมตตา คอยช่วยเหลือคน

ครูมงคล อมาตยกุล เป็นผู้ที่มีความเมตตาชอบช่วยเหลือผู้อื่น อย่างเช่น กรณีของสังข์ทอง สีใส เมื่อครั้งที่มาขอสมัครเข้าร่วมวงจุฬารัตน์ แต่ครูมงคลปฏิเสธเนื่องจากสังข์ทองมีหน้าตาที่อัปลักษณ์ผิดแปลกจากคนปกติทั่วไป ซึ่งครูมงคลเชื่อว่าจะเป็นกาลกิณี แต่ในท้ายที่สุดครูมงคลก็ยอมรับสังข์ทองเข้ามาเป็นสมาชิกของวงจุฬารัตน์ และได้ฝึกฝนจนทำให้สังข์ทองมีชื่อเสียงโด่งดัง ส่วนอีกกรณีหนึ่ง คือ กรณีของ เบญจมินทร์ และทูล ทองใจ ที่ได้รับการช่วยเหลือจากครูมงคล ในช่วงที่เบญจมินทร์มีชีวิตที่ตกต่ำ ไม่มีเงิน เนื่องจากอยู่ในช่วงที่ข้าวยากหมากแพง ทำให้ขายแผ่นเสียงไม่ได้ ครูมงคลจึงได้ชักชวนเบญจมินทร์มาทำเพลง โดยครูมงคลได้ออกเงินทุนในการทำแผ่นเสียงให้กับเบญจมินทร์ และทูล ทองใจจึงทำให้กลับมามีชื่อเสียงอีกครั้ง (Amatyakul, K., 2015) “วงจุฬารัตน์ไปเล่นทีละครั้งใช้คนไปทำงานเป็นร้อยคน ทั้งนักดนตรี นักร้องและลูกวง ส่วนมากครูมงคลจะคอยผลักดันให้มีชื่อเสียงหมดทุกคน วงอื่นๆมีคนดังเพียงแค่นคนเดียวหรือสองคนเท่านั้น”

3. วิธีการสร้างวงดนตรี และนักร้องลูกทุ่งของครูมงคล อมาตยกุล

- การรับศิลปินและการปั้นศิลปิน

การที่จะทำ ศิลปินหรือวงดนตรีมีชื่อเสียงโด่งดังนั้น จะต้องอาศัยจังหวะ ลูกเล่น ในการมองหาช่องว่างทางการตลาด ครูมงคล อมาตยกุลจึงใช้วิธีการทางการตลาด เพื่อให้ศิลปินหน้าใหม่โด่งดัง และได้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปได้อย่างรวดเร็ว ครูมงคล จะใช้วิธีมองก่อนว่าแต่ละคนมีลักษณะเด่นอย่างไร มีจุดขายอยู่ที่ไหน มีพลังเสียงเท่าไร วิธีการรับสมัครศิลปินของครูมงคล (Amatyakul, K., 2015) “คนที่มาสมัคร ครูมงคลจะให้ยืนอยู่ตรงถนน แล้วร้องเพลงตะโกนเข้ามาเพื่อดูพลังเสียง ครูมงคลฟังว่าโอเคไหม มีพลังเสียงดีไหม ขึ้นไปในทิศทางไหน ในการปั้นศิลปินแต่ละคนๆ ครูมงคลเหนื่อยมาก กว่าจะปั้นให้ดังขึ้นมาได้แทบทุกราย พอเลือกมาปั้นแล้วดังหมด”

- วิธีมองการตลาด

วิธีการมองการตลาดของครูมงคล และการวางแผนโปรโมทศิลปินหน้าใหม่ให้มีความน่าสนใจ นั้นคือ การพยายามหาจุดเด่นของศิลปินเพื่อดึงดูดให้ผู้คนสนใจ อย่างเช่นกรณีของ สังข์ทอง สีใส ครูมงคล ได้ใช้วิธีการโฆษณาว่ามีศิลปินหน้าใหม่หล่มมาก หล่มเหมือนกับเงาะถอดรูป ติดแผ่นป้ายประกาศ และมีรถประกาศตามทีต่างๆ ที่วงจุฬารัตน์ไปเล่น โดยยังไม่เคยเปิดตัวที่ไหน เมื่อมีคนมาสนใจกันมาก ต่างแห่กันมารอที่หน้าเวทีอย่างล้นหลาม เมื่อสังข์ทอง สีใส ก้าวออกมาทุกคนก็ตกใจกันมาก (Amatyakul, K., 2015) “ครูมงคลรู้ว่าแต่ละคนถนัดทางไหน คนนี้ควรเป็นตลก นักร้อง หรือเป็นพิธีกรโฆษกหน้าเวที โดยดูว่าแต่ละคนมีแววไปทางไหน เช่น ประจวบ จำปาทอง ครูมงคลยังไม่แน่ใจว่าให้เป็นโฆษกหรือว่าเป็นนักร้องดี แต่สุดท้ายให้มาเป็นโฆษกเพราะว่าร้องเพลงพึมพำไปทางเพลงจะไม่เกิด นอกจากนั้นครูมงคลเก่งมากเรื่องคิดมุขตลก และได้สอนเด็กที่เข้ามาใหม่ๆ ที่ยังคิดเองไม่ได้ในตอนแรก” นี่คือนักกลยุทธ์อีกหนึ่งที่ครูมงคลได้นำมาใช้

- การบริหารจัดการวงดนตรี

วงดนตรีจุฬารัตน์นั้นเป็นวงที่มีขนาดใหญ่ ครอบคลุมจึงจัดตั้งระเบียบที่วางเอาไว้ให้ทุกคนได้มีสิทธิ์เท่าเทียมกัน ทุกคนในวงต้องช่วยกันดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้แล้ว ควรนำมาเก็บด้วยตนเอง และช่วยกันขนของ เช่น สแตนด์โน้ต ข้าวของ เครื่องดนตรี ทุกคนต้องทำหมดไม่ว่าจะเป็นคนมีชื่อเสียงโด่งดังขนาดไหนก็ต้องช่วยกันทำ นอกจากการจัดระเบียบในวงแล้ว วงจุฬารัตน์ยังมีจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อการแบ่งจ่ายรายได้ในวงจะได้ไม่มีขาดตกบกพร่อง ครอบคลุมได้เขียนบันทึกรายรับรายจ่ายไว้ในสมุด (Thanomsup, N., 2015) “การจัดรายละเอียดว่าใครได้เงินเท่าไร ครอบคลุมใช้สมุดเล่มหนึ่งแขวนไว้ที่สำนักงาน สมมติเมื่อวานไปแสดงที่ไหนกันมา มีรายได้เท่าไร โดยแบ่งเป็นเกรด เกรดเอ 500 บาทคือพี่ (นคร ถนอมทรัพย์) พร ภิมย์ ปอง ปรีดา แล้วไล่ระดับลงมา เช่น ประจวบ จำปาทอง อยู่ในระดับ 250 บาท พอจ่ายเสร็จเหลือเงินพันกว่าบาท เข้ากระเป๋าหัวหน้าวาง”

- การเดินทางไปแสดง

โดยปกติแล้ววงดนตรีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ นั้น ต้องมีการเดินทางไปแสดงตามสถานที่ต่างๆ หรือจังหวัดต่างๆ การเดินทางไปแสดงของวงดนตรีนั้นๆ จำเป็นต้องมีรถบัสหรือรถส่วนตัวในการเดินทาง เช่นเดียวกับวงดนตรีจุฬารัตน์ หากมีการแสดงในที่ไม่ไกลมากหรือแสดงในภาคกลาง ก็มักใช้รถยนต์ในการเดินทางเพื่อความสะดวกสบาย แต่หากต้องเดินทางต่างจังหวัดไกลๆ และใช้เวลาหลายวัน วงดนตรีจุฬารัตน์มักเช่ารถบัสไว้เดินทาง

- วิธีการเขียนเพลง และความรอบรู้ ความสำเร็จ

ครูมงคล อมาตยกุล ใช้บ้านเป็นสถานที่หลักในการเขียนเพลง โดยมักอยู่คนเดียว ใช้เปียโนเขียนเพลงช่วงเวลากลางคืนจนถึงเช้า (Thanomsup, N., 2015) “ครูมงคลเรียบเรียงเสียงประสาน ทำนองทั้งหมด ในวงการเพลงสมัยก่อนไม่มีใครเขาใช้วิธีอย่างนี้ เบญจมินทร์เคยเล่าให้ครูนคร ถนอมทรัพย์ ฟังว่า เมื่อก่อนใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้นในการอัดเพลง เช่น พูดว่าวันนี้อัดได้ 5 เพลง นักดนตรี 4 คน ใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้น เช่น เบส กลอง เปียโน โดยไม่ต้องแยกเสียงประสาน ซึ่งก็เป็นวิธีการที่โบราณที่ประหยัดที่เขาทำกันมาแต่ก่อนเก่า” ครูมงคลมีความรอบรู้ทางด้านการเขียนเพลงที่เป็นลักษณะเฉพาะ สีสานของเพลงไม่ใช่เพลงตลาดทั่วไป ลักษณะของเพลงนั้นผู้ฟังต้องเป็นคนที่มีความสนิยมในการฟัง ไม่ใช่คนพินๆ โดยเน้นเรื่องทำนองที่สวยงาม อารมณ์ของทำนองเพลง สิ่งสำคัญที่ทำให้เป็นลักษณะเด่นของการแต่งเพลง คือ การเรียบเรียงเสียงประสาน เพราะในวงการเพลงในสมัยก่อนนั้นนิยมใช้วิธีอัดเพลงแบบง่าย ไม่พิถีพิถัน ใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้น ความรอบรู้อีกอย่างในการเขียนเพลงของ ครูมงคล อมาตยกุล นั่นคือ การแต่งทำนอง (Thanomsup, N., 2015) “การแต่งทำนองก่อนเพื่อให้ได้เสียงประสาน และการเดินคอร์ดต่างๆ ที่สวยงามก่อนจะแต่งเนื้อเพลงหรือส่งให้เพื่อนร่วมงานแต่งลงไปในเพลง โดยเอกลักษณ์การแต่งเพลงของครูมงคล มักเน้นให้มีแนวไวโอลินสอดแทรกเพื่อล้อกับทำนอง ทำให้เกิดลีลาความหวานของบทเพลง ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างกับวงดนตรีอื่นๆ ในยุคสมัยนั้น” จึงเรียกได้ว่าครูมงคลเป็นผู้ประสบความสำเร็จวงจุฬารัตน์ จึงโดดเด่นทางด้านบทเพลง ทางด้านการสร้างวงดนตรีขนาดใหญ่ และทางด้านศิลปะป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงมากที่สุด จึงเรียกได้ว่าครูมงคลเป็นผู้ประสบความสำเร็จในยุคนี้

4. วิเคราะห์บทเพลง

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 7 ด้าน คือ โครงสร้าง วลีกับบทร้อง รูปแบบทำนอง ทำนอง กระสวนจังหวะ รูปแบบของดนตรี และ เรียบเรียงเสียงประสาน

- **โครงสร้าง** จากการพิจารณาโครงสร้างเพลงประโยคใหญ่ (Period) มีทั้งหมดมี 8 ห้อง โดยแบ่งเป็นประโยคย่อย 2 ประโยค อย่างละ 4 ห้อง โดยมีโครงสร้างเพลงทั้งหมดดังนี้ A A B A, A B C D, และ A A B C D E

- **วลีกับบทร้อง** ความสัมพันธ์ในอัตราจังหวะ 4/4 ในโครงสร้าง A A B A จะเน้นไปที่โน้ต จังหวะตกเหมือนกัน โดยการใช้สัมผัสคำร้องในวลีที่ 1 และ 2 ในท่อน A1 A2 และ A3 คล้ายกันตลอดจนไปถึงเหมือนกัน ส่วนในท่อน B วลีที่ 1 จะแตกต่างกับวลีที่ 2 และในส่วนของด้านบทเพลงที่อยู่ในอัตราจังหวะอื่นๆ เช่น 2/4 และ 3/4 โดยแบ่งเป็นท่อน A B C และ D โดยแบ่งการสัมผัสสวลากับคำร้องได้ดังนี้ ท่อน A กับท่อน D สัมผัสเหมือนกัน ท่อน B กับท่อน C มีสัมผัสเหมือนกัน ท่อน A กับท่อน B สัมผัสเหมือนกัน และ ท่อน C กับท่อน D มีสัมผัสที่เหมือนกัน

- **รูปแบบทำนอง** จากการพิจารณา รูปแบบทำนองพบว่า การใช้กระสวนจังหวะในรูปแบบทำนองโดยส่วนใหญ่ซ้ำกัน โดยการเคลื่อนที่ของโน้ตนั้นจะอยู่ในช่วงที่สูงและบรรเลงเคลื่อนที่ลงมาต่ำในห้องสุดท้าย

- **ทำนอง** พบว่าโน้ตที่สำคัญจะตรงกับรูปคอร์ดทั้งหมดและบรรเลงในจังหวะตกแรกของแต่ละห้อง โดยใช้เสียงของไวโอลินทำหน้าที่ประสานลงในจังหวะที่ 1 และ 3 เป็นส่วนใหญ่ ขึ้นคู่ที่ใช้คือ M2 m3 M3 P4 P5 M6 และ P8 ซึ่งบันไดเสียงที่ใช้อยู่ในรูปแบบ Pentatonic Scale รองลงมาคือ Major Scale และ Minor Scale ที่เข้ามาช่วยบ้างในบางครั้ง

- **กระสวนจังหวะ** บทเพลงที่อยู่ในจังหวะ 4/4 นั้นจะอยู่ในโครงสร้าง A A B A และบทเพลงที่อยู่ใน อัตราจังหวะอื่นๆ เช่น 2/4 และ 3/4 โดยแบ่งเป็นท่อน A B C D และ A A B C D E

- **รูปแบบดนตรี** การใช้ Chord Progression ส่วนใหญ่ที่ใช้ประกอบด้วย V ส่งไปหา vi, I ส่งไปหา vi, V7 ส่งไปหา I, I+ ส่งไปหา I, V7 ส่งไปหา I, I ส่งไปหา IV, vi ส่งไปหา IV, IV ส่งไปหา I, vi ส่งไปหา I, V ส่งไปหา I, V ส่งไปหา vi, vii 7 ส่งไปหา I, I ส่งไปหา vi, และ V ส่งไปหา I โดยมี Cadence ทั้งหมดประกอบด้วย Perfect Cadence, Deceptive Cadence, และ Plagal Cadence

- **เรียบเรียงเสียงประสาน** จากการพิจารณา Melody and Melodic เครื่องดนตรีส่วนใหญ่ที่ใช้ทำหน้าที่ประสานคือ Flute และ Violin โดยแบ่งหน้าที่ 3 ประเภทดังนี้

1) ถ้า Flute ทำหน้าที่ Fill-in Violin จะทำหน้าที่ค้ำโน้ตตัวตัวใดตัวหนึ่งในจังหวะแรก

2) Flute และ Violin บรรเลงประสานกันด้วยขั้นคู่ Octave

3) นอกจากนั้น Violin และ Flute ยังประสานกับ Melody ด้วย ซึ่งใช้ขั้นคู่ 2 Major 3 Major 4 Perfect 5 Perfect 6 Minor 6 Major และ 8 Perfect ในการประสาน โดยอยู่ใน Scale Major, Minor, Pentatonic และ Chromatic

นอกจากนั้นยังมีโน้ตนอกคอร์ดในการยืมมาใช้ เช่น คอร์ด Minor(maj7), Aug, Dim และในส่วนของ Melody and Counter melodic line ส่วนมากจะมีการเคลื่อนทำนอง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ได้ ดังนี้

1. มงคลเป็นหัวหน้าวงที่มีชื่อเสียงในฐานะนักประพันธ์เพลง ซึ่งไม่เหมือนกับวงอื่นๆ ในยุคนั้นที่หัวหน้าวงที่มีชื่อเสียงจากการเป็นนักร้องหรือศิลปินที่มีชื่อเสียงมาก่อน เช่น วงดนตรีสุรพล สมบัติเจริญ หรือวงดนตรีสุนทราภรณ์ ของ ครูเอื้อ สุนทรสนาน เป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่หัวหน้าวงนั้นจะทำงานอยู่เบื้องหน้าซึ่งเป็นที่รู้จักของแฟนเพลงอยู่แล้ว ซึ่งแตกต่างจากวงมงคลที่ทำงานอยู่เบื้องหลังโดยคอยผลักดันศิลปินในวงให้ออกไปอยู่เบื้องหน้า และยังได้สร้างศิลปินที่มีชื่อเสียงออกสู่สายตาประชาชนมากมาย โดยในยุคนั้นวงดนตรีขนาดใหญ่จะมีศิลปินที่มีชื่อเสียงในวงจำนวนหนึ่งถึงสองคนเท่านั้น แต่วงจุฬารัตน์นั้นวงมงคลได้สร้างชื่อให้ศิลปินทุกคนมีชื่อเสียงและได้ดิบได้ดี ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่รวบรวมศิลปินมีชื่อเสียงไว้มากที่สุด เช่น ปอง ปรีดา, นคร ถนอมทรัพย์, ทูล ทองใจ, พร ภิรมย์, ชาย เมืองสิงห์, สังข์ทอง สีใส เป็นต้น จึงทำให้ลูกศิษย์เคารพและรักวงมงคลเป็นอย่างมาก ในส่วนลักษณะเด่นทางดนตรีของวงมงคล อมาตยกุล คือทางด้านการเรียบเรียงเสียงประสาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างชื่อเสียงให้วงมงคล เพราะวงดนตรีในยุคนั้นจะมีการบันทึกเสียงแบบง่าย อย่างเช่นวง เบญจมิน ใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้น เช่น เบส กลอง เปียโน เป็นต้น เสร็จแล้วอัดลงแผ่นเสียง โดยไม่มีการเรียบเรียงเสียงประสานแต่อย่างใด แต่วงมงคลนั้นจะนำบทเพลงมาเรียบเรียงเสียงประสานเพื่อให้เกิดความสวยงามของเพลงและทำให้เกิดความแตกต่างจากวงอื่นๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วงมงคลนั้นมีชื่อเสียงในวงการเพลงลูกทุ่งและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

2. ความเชื่อเรื่องการถือเคล็ด เป็นสิ่งที่วงมงคลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ เช่น การตั้งชื่อศิลปินให้มีการสวดคล้อง มีความไพเราะสวยงาม มีความเป็นสิริมงคล และมีความเหมาะสมกับศิลปินนั้นๆ ซึ่งสวยงาม เรียกรง่าย จึงทำให้เป็นที่จดจำต่อแฟนเพลง นอกจากนี้ วงมงคล อมาตยกุล ยังดูแลศิลปินและลูกศิษย์ทุกคนตั้งคนในครอบครัว เช่น การกิน การนอน ศิลปินทุกคนจะอาศัยอยู่ด้วยกัน จึงทำให้เกิดความผูกพันเหมือนกับพี่น้อง และมีเมตตาคอยช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก ไม่ว่าใครลำบากหรือต้องการความช่วยเหลือวงมงคล จะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือและชักชวนเข้ามาทำงานด้วยกันเสมอ วงมงคล นั้นเป็นคนพูดตรงหากต้องการอะไรหรือไม่ชอบอะไร เช่น การอัดเพลง การคุมวงดนตรี รวมไปถึงการปั้นนักร้อง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดงานที่ดีและศิลปินที่มีคุณภาพมากมาย

3. วิธีการสร้างวงดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีตามหลักการบริหารแบบ 4M ดังนี้

1) ด้านบุคลากร (Man) วงมงคลทดสอบพลังเสียงและลักษณะเด่นของแต่ละคนก่อนว่ามีจุดเด่น จุดขาย และสามารถผลักดันให้ไปทางไหนได้ดีที่สุด วงมงคลจะดึงลักษณะเด่นและความสามารถของแต่ละคนในการวางแผนโปรโมทและสร้างกระแสให้คนสนใจ จึงเป็นที่ติดตามตั้งใจต่อผู้ชมผู้ฟังทำให้ชวนติดตามและสามารถทำให้ศิลปินนั้นๆ โด่งดังได้ในเวลาต่อมา ซึ่งแตกต่างจากวงอื่นๆ ในยุคนั้นที่ไม่ค่อยมีการโปรโมทศิลปินหน้าใหม่

2) ด้านการบริหารจัดการเงิน (Money) โดยวงมงคลได้ทำเรื่องรายรับรายจ่ายวงมงคลจะแบ่งการจ่ายค่าตัวตามเกรด ศิลปินคนไหนมีชื่อเสียงก็จะได้มากที่สุด ไล่ลำดับลงมาจนถึงน้อยสุด พอเสร็จวงมงคลก็จะเก็บส่วนที่เหลือไว้

3) การบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ (Material) วงมงคล ตั้งกฎระเบียบเอาไว้ว่า ทุกคนต้องมีสิทธิ์เท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นศิลปินดังหรือไม่ก็ตามต้องช่วยกันดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้แล้วและควรนำมาเก็บด้วยตนเอง

4) การบริหารการจัดการวงดนตรี (Management) วงดนตรีจุฬารัตน์นั้นเป็นวงที่มีขนาดใหญ่ ครอบคลุม จึงได้มีการจัดตั้งระเบียบที่วางเอาไว้ว่า ทุกคนในวงนั้นต้องทำได้ทุกอย่าง ศิลปินทุกคนที่โด่งดังนั้น จะต้องผ่านการขอใช้นักร้องหรือเครื่องดนตรีทุกคน ในวงจุฬารัตน์นั้นถ้าใครทำผิด ครอบคลุมส่วนมากจะไม่มี การลงโทษ แต่จะมีการดูว่ากล่าวตักเตือน ส่วนทางด้านลักษณะการเขียนเพลงของวงนั้น ส่วนใหญ่ จะแต่งทำนองก่อนเพื่อให้เกิดฮาโมนี และการเดินคอร์ดที่สวยงามก่อนจะแต่งเนื้อหรือส่งไปให้คนอื่นแต่ง โดยแตกต่างจากนักเขียนเพลงท่านอื่นๆ ที่จะเริ่มแต่งเพลงโดยการเขียนเนื้อเพลงก่อนค่อยตามด้วยทำนอง

4. วิเคราะห์องค์ประกอบบทเพลงโดยการประพันธ์ของ ครอบคลุม อมาตยกุล การวิเคราะห์ ด้านลักษณะเด่นของการเรียบเรียงเสียงประสาน Melody and Melodic ส่วนใหญ่ Flute จะทำหน้าที่ Fill-in และในส่วนของ Violin ทำหน้าที่ประสานในคู่ 2 Major 3 Major 4 Perfect 5 Perfect 6 Minor 6 Major และ 8 Perfect โดยใช้ Scale Major, Minor, Pentatonic และ Chromatic (Hiranruk, S., 2005) ครอบคลุมได้นำแนวคิดของดนตรีไทยมาใช้ โดยใช้โน้ต Violin ลงในจังหวะหนักของคอร์ด และ Flute ทำหน้าที่ดำเนินทำนองหยอกล้อกับ Melody และ Violin สลับกัน นอกจากนี้วงครอบครัวยังได้นำคอร์ด ที่ไม่ได้อยู่ในคีย์มาใช้ เช่น คอร์ด Minor(maj7), Aug, Dim ซึ่งทำให้เพลงของวงครอบครัวยุคนี้มีชั้นเชิงและ มีความแตกต่างจากเพลงของนักประพันธ์ท่านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรรวบรวมบทเพลงที่ประพันธ์โดยวงครอบครัวยุคใหม่ พร้อมจัดหมวดหมู่ แนวเพลง นักร้อง วัน เดือน ปี ที่ประพันธ์ให้ละเอียด
2. ควรระบุชื่อศิลปินที่เข้ามาในวงจุฬารัตน์ว่าเข้ามาใน พ.ศ.ใด และตำแหน่งสมาชิกอื่นๆ ที่มากกว่า ตำแหน่งหลักให้ละเอียด
3. ควรศึกษาเทคนิคคำร้อง หรือรูปแบบการใช้คำร้องแบบใหม่ในบทเพลง
4. ควรวิเคราะห์ถึงภาพสะท้อนของสังคมไทยในแต่ละช่วงนั้นๆ ของแต่ละบทเพลง โดยคัดเลือก อย่างมีหลักการและเหตุผล

References

- Amatyakul, Mongol. (n.d.). **Artist and Head of the Chularat Band**. Bangkok.
- Artist of Music. (1999). **Celebrations on the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 6th Cycle Birthday Anniversary, 5 December 1999**. Bangkok : The Government Public Relations Department.
- Bangkok Bank. (n.d.). **Legend of Thai Television with Jumnong Rangsikul**. Bangkok : Bangkok Bank Public Company Limited.
- Chularat Band. (n.d.). In **Wikipedia**. Retrieved from <http://th.wikipedia.org/wiki/Chularat>. (in Thai)
- College of Music, Mahidol University. (1995). **Musical Guide 3**. Bangkok : Samakkhisan (Dokya) Public Company Limited.
- Conferences and Seminars. (1990). **Way of Thai Contemporary Music**. Bangkok : Department of Cultural Promotion.
- Dansakul, Nopporn. (2004). **Analyzed of Literature Music and Folk Songs in Thailand Performed by Pongsri Woranut**. Songkhla : Faculty of Fine Arts, Thaksin University.
- Dansakul, Nopporn. (2012). **History of Thai Music**. Bangkok : Charansanitwong Printing Company Limited.
- Department of Cultural Promotion. (n.d.). **Thailand–Century Folk Song**. Ministry of Culture: Department of Cultural Promotion.
- Fine Arts Department. (1984). **From Thai Music to Thai Contemporary Music**. Bangkok Bank Public Company Limited.
- Pidokrajt, Narongchai. (2012). **Ethnomusicology**. Musicology College of Music, Mahidol University.
- Pommitavon, Krittavit. (2016). **Works in Thai Popular Music Composed By Mr. Mongol Amatyakul : His Manner, Knowledge and Promotion Carriers to Establish the Successful Music Band and Outstanding Singers**. Master's Thesis. Mahidol University.
- Royal Institute Dictionary. (2005). **International Music**. Bangkok : Office of the Royal Society.
- Rungreuang, Praty. (1973). **Foundation of Ethnomusicology**. Bangkok: Kasetsart University.
- Sokatiyanurak, Natcha. (2004). **Analyzed and Composer in Classic Music**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Sokatiyanurak, Natcha. (2009). **Support of the Arts Orchestra Terminology**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Thongkrop, Siriporn. (2004). **Evolution Music in Thailand**. Bangkok : Panthakit Publishing Company Limited.